

POSTANOWIENIE

Dnia 31 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa B. K.
przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego
w W., Prezesa Sądu Apelacyjnego [...] i Prokuraturę Rejonową w W.
o zapłatę i ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 marca 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 12 grudnia 2014 r., sygn. akt VI ACa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie
obciąża powódki obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej
Skarbu Państwa.**

UZASADNIENIE

Powódka B. K. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 grudnia 2014 r., oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 15 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy oddalił jej powództwo

o zapłatę skierowane przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w W., Prezesowi Sądu Apelacyjnego w [...] i Prokuraturze Rejonowej w W. o zapłatę i ochronę dóbr osobistych, w którym powódka domagała się 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania za szkody i krzywdy moralne różnego rodzaju wynikłe dla powódki i jej matki, zmarłej w toku postępowań cywilnego, wytoczonego przez powódkę i jej matkę przeciwko Bankowi [...] SA i w sprawach karnych zainicjowanych przez nie w Prokuraturze. Krzywdy i szkody powódka łączyła z nieprawidłowym przebiegiem i przewlekłością tych postępowań. Domagała się też zwrotu dwukrotności poniesionych kosztów procesu (1080 zł z odsetkami), wykupienia mszy za matkę powódki i nakazanie sądowi ponoszenia kosztów wszystkich utrudnień związanych z przewlekłością i niezabezpieczeniem dokumentów w pierwszym roku procesu. Sąd Okręgowy jako podstawę rozpoznania roszczeń powódki przyjął art. 417¹ k.c. Wskazał, że powódka od kilku lat składa różne wnioski i pozwy, w tym doniesienia do prokuratury i nie osiąga w tej drodze zamierzonych skutków, co uważa za pogwałcenie praw własnych i praw swojej matki, która zmarła w okresie, kiedy postępowania już były prowadzone. Sąd ustalił, że w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową w W. 5Ds. [...] odmówiono wszczęcia śledztwa, w sprawie XIV Kmp [...] postępowanie zostało prawomocnie umorzone, a w sprawie 5Ds. [X] postępowanie się toczy. Powództwo zostało oddalone z uwagi na niewykazanie przez powódkę jego zasadności - szkody, jej rozmiarów ani bezprawności działania sądu w zakresie działań polegających na oddaleniu wniosków dowodowych w sprawie cywilnej (III C [...]), która jest w toku. Sąd wskazał, że nie jest uprawniony do badania prawidłowości podejmowanych w tej sprawie czynności. Stwierdził też, że nie potwierdziły się zarzuty powódki dotyczące zawinonego niezabezpieczenia dokumentów, odmawiania udzielenia pomocy osobie chorej i naruszania jej praw, oszustwa i mataczenia. Powódka nie wskazała konkretnych działań sędziów i prokuratorów, które uważa za bezprawne.

Sąd Apelacyjny poczynił szczegółowe ustalenia co do przebiegu postępowania cywilnego w sprawie III C [...] i wskazał, że powódka nie dochodzi odszkodowania za przewlekłość tego postępowania, zresztą takie powództwo nie byłoby uzasadnione w świetle art. 417 k.c. w zw. z art. 15 i 16 ustawy z dnia 17

czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, ponieważ postępowania to się nadal toczy. Sąd zakwestionował też możliwość oparcia żądań na postanowieniach art. 417¹ k.c., które dotyczą wyłącznie szkody spowodowanej wydaniem prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, takie zaś w sprawie III C [...] nie zapadło. Nie stwierdził też zasadności jej żądań rozpatrywanych na podstawie art. 417 k.c. wskazując, że powódka nie wykazała bezprawności działań sądu i prokuratury w prowadzonych postępowaniach ani też związku przyczynowego między szkodą w postaci świadczeń podatkowych, jakie spełniła w przeszłości, brakiem środków na swoje potrzeby życiowe, mieszkaniowe i edukacyjne, ani też wpływu postępowań na zdrowie swojej matki.

W skardze kasacyjnej opartej na obydwu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez niezastosowanie art. 417¹ § 2 k.c., niewłaściwe zastosowanie art. 417 k.c., błędną wykładnię art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 233 k.p.c. oraz art. 417 k.c. w zw. z art. 15 i 16 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Zarzuciła też uchybienie przepisom postępowania - art. 233 § 1 w zw. z art. 391 k.p.c., oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. We wnioskach domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, ewentualnie rozstrzygnięcia co do istoty sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy

przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej skargi przesłankami przewidzianymi w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., to znaczy występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych ujętych w formie pytań :

- Czy możliwe jest wytoczenie powództwa o odszkodowanie na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. wobec Skarbu Państwa za wydanie prawomocnych orzeczeń nie kończących postępowania w sprawie a dotyczących prawomocnych orzeczeń incydentalnych, pochodnych od głównego procesu, jak prawomocne oddalenie wniosków o zabezpieczenie m. in. dowodów w głównej sprawie przed zakończeniem meritum sprawy i wydaniem przez właściwy sąd prawomocnego orzeczenia kończącego daną sprawę? Czy w takim postępowaniu Sąd jest uprawniony do badania prawidłowości decyzji podejmowanych przez Sąd w innej sprawie, będącej jeszcze w toku?

- Czy warunkiem złożenia skutecznego powództwa o odszkodowanie na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. wobec Skarbu Państwa za wydanie prawomocnych orzeczeń nie kończących postępowania w sprawie a dotyczących prawomocnych orzeczeń incydentalnych, pochodnych od głównego procesu, jest uzyskanie przez powoda uprzedniego stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem danych orzeczeń, czy w przypadku orzeczeń niekończących postępowania w sprawie zastosowanie będzie mieć art. 424^{1b} k.p.c.?

oraz oczywistą zasadnością wniesionej skargi, którą łączyła z oczywistością zarzuconych naruszeń prawa materialnego i procesowego, skutkujących nierozpoznaniem istoty sprawy.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także znajdzie zastosowanie przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić

argumentację juretyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których powstały wątpliwości. Tych cech nie zawiera zagadnienie przedstawione przez skarżącą. Nie zostały w nim przedstawione argumenty wskazujące na występowanie niekonsekwencji w zakresie stosowania przepisów art. 417¹ § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 424^{1b} k.p.c. Zagadnienia te były już wyjaśniane m. in. w postanowieniach Sadu Najwyższego z dnia 9 marca 2011 r., II BP 20/10, Lex nr 1375340 (dotyczącym naprawienia szkody spowodowanej negatywnym rozpatrzeniem wniosku strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu), czy z dnia 25 stycznia 2012 r., V CNP 42/11, Lex nr 1215459. Żądanie odszkodowania z tytułu potencjalnej szkody wyrządzonej przez wydanie orzeczenia niekończącego postępowania w sprawie nie wymaga uprzedniego stwierdzenia niezgodności z prawem, a warunkiem dochodzenia takiego odszkodowania jest skorzystanie przez stronę z przysługujących jej środków prawnych skierowanych przeciwko orzeczeniu niekończącemu postępowania w sprawie. Zaskarżenie rozstrzygnięcia incydentalnego, które spowodowało szkodę nie jest uzależnione od zakończenia postępowania jako całości, jeżeli spełnione zostały wymagania z art. 424^{1b} k.p.c. i art. 417¹ § 2 k.p.c. Konsekwencją wyłączenia wymagania uzyskania prejudykatu stwierdzającego niezgodność orzeczenia z prawem jest pozostawienie możliwości oceny tej przesłanki sądowi orzekającemu. Ponieważ kwestie te nie budzą istotnych wątpliwości, nie spełniają wymagań istotnego zagadnienia prawnego.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, zachodzi z kolei tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i juretycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie, a zarzucona wadliwość powoduje, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Rozpatrywana skarga nie spełnia tych warunków. Skarżący zręcznie pomija najistotniejszą kwestię niesprecyzowania, a w konsekwencji także niewykazania przez skarżącą ani tego, jaką szkodę i w jaki sposób związaną z którąkolwiek ze wskazywanych przez nią czynności podejmowanych w sprawach poniosła, ani też na czym polegała wadliwość czynności lub zaniechań, które uważa

za podjęte bezprawnie. W tych warunkach zarzuty zgłaszane w ramach obu podstaw kasacyjnych nie mogą być uznane za oczywiście uzasadnione. Skarżąca nie uwiarygodniła, że wydane orzeczenie jest oczywiście i jaskrawo nieprawidłowe, a jej żądania powinny zostać uwzględnione.

Z uwagi na to, że przytoczone przez skarżącą podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą, a jednocześnie okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z treści art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 i art. 102 k.p.c.

jw

[l.n]